

20
JAAR

Bardo beweegt door

Jaarverslag Stichting Bardo 2021

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
-----------	---

BARDO	5
-------	---

ONZE ORGANISATIE: HIGH CARE ZORG EN ONDERSTEUNING	6
--	---

Ons hospice
Onze ondersteuning thuis
Nazorg

KWALITEIT EN WAARDERING	11
-------------------------	----

Prezo
Vinger aan de pols
Meldingen en incidenten
PDCA
Waardering van patiënten en naasten

BARDO IN DE SAMENLEVING: VOORLICHTING EN EDUCATIE	13
--	----

Bardo leert - ontwikkelen vakkennis en - kunde
Bardo deelt - samenbrengen vakkennis en - kunde
Bardo verbindt - voorlichting en inspiratie
Bardo stimuleert - maatschappelijk bijdragen
Communicatie en pr
Cijfers leerhuis

HET BARDO TEAM	20
----------------	----

Medewerkers en vrijwilligers
Samen sterk (Corona)

BARDO EN HAAR SAMENWERKINGSPARTNERS	22
-------------------------------------	----

Landelijke en regionale palliatieve netwerken
Steun aan Bardo door Stichting Vrienden van hospice Bardo
Onze donateurs

BESTUUR EN TOEZICHT VAN BARDO	25
-------------------------------	----

Bestuur
Raad van Toezicht

BLIK OP 2022	27
--------------	----

COLOFON	28
---------	----

Voorwoord

Bardo beweegt door

2021, een dynamisch jaar voor Bardo! Waarin ons 20-jarig bestaan door het jaar heen de rode draad vormde voor onze externe activiteiten. We wilden groots uitpakken om deze historische mijlpaal te vieren op de oprichtingsdag van 10 december. Helaas gooide COVID-19 roet in het eten. Dat vroeg om flexibiliteit om dit heuglijke wapenfeit toch breed uit te lichten. Ik open dit jaarverslag graag met het uitspreken van mijn enorme waardering aan iedereen voor de wederom getoonde souplesse waarmee we Bardo op andere, creatieve wijzen op de kaart hebben gezet. Het tekent onze bewegingskracht om Bardo en de buitenwereld blijvend te verbinden met nieuwe contactmogelijkheden.

Met vlag en wimpel hebben we in ons jubileum gevierd. Bardo toen, nu en in de toekomst. Daar zijn we trots op.

Initiatieven

‘Bardo beweegt door’ was het centrale thema voor 2021. Daarmee borduurden wij voort op dat wat was ingezet in 2020. Veel van onze plannen hebben wij in 2021 gerealiseerd. Het team van Bardo staat, met nieuwe verpleegkundigen en collega’s in ondersteunende functies die ons versterken. We gaven een nieuwe impuls aan ons kwaliteitsbeleid met de leercirkels hygiëne en medicatie met succesvolle audits. We houden continu de vinger aan de pols. Binnen het Leerhuis werden tal van initiatieven genomen om Bardo te ontmoeten als een high-care organisatie en het belang van palliatieve zorg te onderstrepen. We zochten de verbinding met nieuwe digitale mogelijkheden.

Met een kersvers eigen podcastkanaal bereikten we onze relaties met afleveringen die een verdieping bieden aan palliatieve zorg. Met de jubileumuitgave *Omdat we leven. Met zicht op einde* gaven we het woord aan patiënten en naasten én professionals. Het leverde ongelooflijk veel reacties en conversaties op, zowel op de social media als in de landelijke en regionale media. Projecten die we konden realiseren dankzij de ondersteuning van de Stichting Vrienden van Hospice Bardo en die ook in 2022 nog zullen doorlopen.

De maatregelen als gevolg van de variant van COVID-19 pandemie met een nieuwe lockdown beperkten ons in het organiseren van activiteiten in Bardo. Net zoals in 2020 hebben we in 2021 de gevolgen van COVID-19 gezien in onze bedbezetting. Enerzijds zagen we lagere patiëntenvraag in bepaalde periodes anderzijds hadden we te maken met tijdelijk personeelstekort. Het streven is om de bedbezetting zo hoog mogelijk te laten zijn door de contacten met verwijzers te optimaliseren en te versterken. Dat onderstreept het belang van de samenwerking met onze partners zoals Amstelring, thuiszorgaanbieders, huisartsen verpleeghuizen en ziekenhuizen.

Verbinding

Binnen het Bardoteam is verbinding een noodzakelijke voorwaarde om ons werk met warmte en enthousiasme en op een hoog kwalitatief niveau te doen. Daarom blijven we volop in beweging om onze onderlinge samenwerking te verbeteren. Tussen verpleegkundigen, onze artsen, verpleegkundig specialist, paramedici, geestelijk verzorger, alle vrijwilligers en de medewerkers in de ondersteunende functies. Nieuwe vrijwilligers zijn toegetreden tot het team Bardo, anderen namen de beslissing hun inzet te beëindigen.

We zetten voortdurend in op de werving van nieuwe mensen die ons in de vrijwilligersrollen ondersteunen.

Financiering

De financiering van de hospicezorg in Nederland heeft in 2021 breed op de agenda gestaan. De sector streeft een eenduidige en adequate bekostiging na en om dit te bereiken is een intensief traject met zorgverzekeraars, NZa en VWS ingezet. Vanuit Bardo wordt daar actief aan bijgedragen in het AHZN verband. Palliatieve zorg is opgenomen in een passage in het Regeerakkoord 2021 met als doel de maatschappelijke bewustwording van palliatieve zorg te vergroten.

Bardo biedt hoogstaande palliatieve zorg waarbij onze missie onveranderd het vertrekpunt blijft:

‘Leven en sterven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bardo ondersteunt door ruimte te geven aan en het stimuleren van ieders eigenheid van leven en sterven vanaf het moment dat genezing niet meer mogelijk is. Bardo brengt rust en vertrouwen in wat komen gaat.’

Het is mij een genoegen u dit jaarverslag aan te bieden en u mee te nemen door het Bardojaar 2021.

Ik wens u veel leesplezier.

Simone Koops-Ouwerkerk
Directeur-bestuurder

Bardo

Het verhaal van Bardo. Wat is het dat het team van vrijwilligers en beroepskrachten zo aanspreekt en verbindt in onze organisatie? We legden ons oor bij hen te luister en dat leidde tot het verhaal waarvan ons hart sneller gaat kloppen, waar we samen in geloven, dat ons inspireert... we delen het graag met jou!

‘De dood zelf kan niet voorkomen worden; deze is onvermijdelijk, want onlosmakelijk met het leven verbonden. Maar binnen de context van het overlijden zijn de mogelijkheden eindeloos,’ vatte een patiënt van Bardo het naderende einde samen. Het is precies waar wij van Bardo voor staan; juist op het moment dat de dood zich aandient, zetten wij ons in voor een zo’n groot mogelijke kwaliteit van leven op de manier die bij jou past.

In Bardo begeleiden artsen, verpleegkundigen en ruim 150 vrijwilligers je 24/7 tijdens je laatste reis. Wij vinden het een voorrecht om je in deze laatste maanden, weken of dagen bij te staan. In de kwetsbare en eenzame tijd van de laatste levensfase staat het team van Bardo voor je klaar.

Het is de plek waar je écht wordt gezien, waar je tot rust mag komen. Maar natuurlijk is een opname in het hospice ook een hele grote stap. Bardo is een mooie plek in een prachtige omgeving, maar de medaille heeft twee kanten. Je weet dat je hier waarschijnlijk zult sterven. En toch zeggen veel patiënten uiteindelijk: ‘Ik had deze stap echt eerder moeten zetten’.

Dat is wat we in Bardo doen. We luisteren met oprechte aandacht waardoor je je in vertrouwen kunt overgeven aan wat komen gaat. We verlichten je klachten, zodat er ruimte kan ontstaan om het leven dat rest goed in te vullen. We laten je ervaren dat de tijd van moeten voorbij is. Er ontstaat rust, er wordt innerlijk opgeruimd, verankerd en afscheid genomen. En hoewel je dit zelf moet doen, ben je niet alleen. Wij zijn er voor jou en je naasten.

We vinden het belangrijk dat je je thuis voelt in Bardo en nodigen je uit om je kamer in te richten met je eigen spullen en waardevolle herinneringen. Natuurlijk dekken we ook de tafel voor je naasten als ze blijven eten en staat er een bed klaar voor wie wil blijven overnachten. Maar ook als je thuis wilt blijven wonen is Bardo er voor je. De casemanagers van Bardo ondersteuning thuis ondersteunen je bij het zoeken naar jouw eigen manier van leven, loslaten en sterven. Jij als patiënt bent bij ons het uitgangspunt en hebt te allen tijde de regie. We ‘luisteren jouw vraag tevoorschijn’, om te weten hoe we er het beste voor je kunnen zijn. Bij ons stopt deze toegewijde zorg niet na het overlijden. Ook voor nabestaanden bieden wij een ontmoetingsplek in Bardo.

Wij zien onze patiënten als onze grootste leermeesters, die ons inspireren en wiens kennis we graag doorgeven in het Bardo Leerhuis aan zorgverleners, vrijwilligers en andere geïnteresseerden. We betrekken de dood bij het leven omdat we geloven dat als je de dood negeert, je het leven tekort doet. We blijven in beweging om mensen te inspireren om de dood te omarmen in het aardse bestaan; de dood gaat iedereen altijd aan. Als we vanuit deze gedachte er zijn, kunnen we het eenzame en vaak geïsoleerde stervensproces doorbreken. Laten we samen leven én sterven in verbinding met elkaar.

Bardo: omdat het ook zó kan.

Het team Bardo

Onze organisatie: high care zorg en ondersteuning

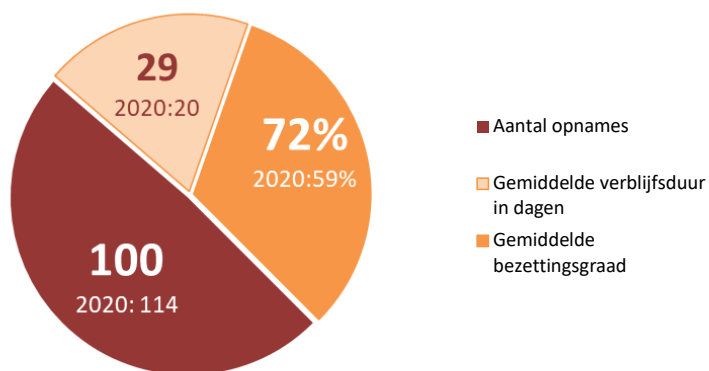
Ons hospice

Als door ongeneeslijke ziekte de levensverwachting korter is dan drie maanden, wil Bardo een plek zijn die aanvoelt als thuis. Met alle zorg en aandacht voor de patiënt en naasten is Bardo Hospice is een warm en gastvrij huis in het centrum van Hoofddorp. Een huis met 10 kamers waar mensen in alle rust en veiligheid hun laatste levensfase kunnen doorbrengen. Bardo biedt zorg die zich bovenal uit door 'er zijn' in een uitermate intensieve en kwetsbare fase van het leven van onze patiënten en hun naasten. De essentie van onze palliatieve zorg is 'mogelijk maken'. Naast de dingen die niet veranderd kunnen worden, zijn er ook dingen we die wel veranderd kunnen worden. Denk aan klachten die we kunnen verlichten. Maar palliatieve zorg gaat verder dan alleen dat. Want juist door klachten goed te behandelen, ontstaat er ruimte om het leven dat rest invulling te geven.

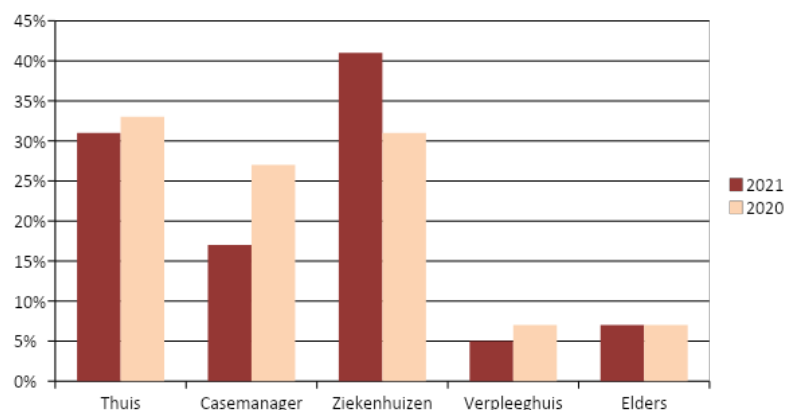
Voorop in de zorg staat het mogelijk maken van dat wat de kwaliteit van leven voor ieder persoonlijk kan vergroten. Soms komt de invulling 'vanzelf', bijvoorbeeld het genieten van bezoek dat langskomt. Soms is specifieke ondersteuning gewenst zoals helpen om te gaan met verdriet dat gepaard gaat met afscheid nemen. Samen met de patiënt en naasten stellen we een zorgplan op. Daarbij zijn we nieuwsgierig naar het antwoord op de vraag: Wat moet ik nu van je weten om je de best mogelijke zorg te bieden? Zodat we de zorg kunnen afstemmen op de individuele wensen en behoeften van elke patiënt en diens naasten. Op grond van dat gesprek stellen de palliatief geschoolde verpleegkundigen, de verpleegkundig specialist, de artsen en de geestelijk verzorger het zorgplan op. Daarin leggen we vast wat voor elke patiënt het prettigst is. In de dagelijkse praktijk staan opgeleide vrijwilligers het behandelteam bij.

Bardo hospice in cijfers

Zorg in het hospice

Herkomst opnames

Bardo en Covid-19

De gemiddelde bezettingsgraad is in 2021 gestegen in vergelijking met 2020 (2021: 72%, 2020: 59%). Bardo heeft in totaal iets minder patiënten opgenomen dan in 2020 (2021: 100, 2020: 114), maar met een langere verblijfsduur in dagen in vergelijking tot 2020. Ook nu zagen we het beeld dat patiënten lang in de thuissituatie verbleven alvorens naar Bardo te komen. De contacten met de verwijzende ziekenhuizen, huisartsen en wijkzorg zijn goed, maar kunnen we nog meer intensiveren. Markeer de palliatieve fase eerder is daarbij onze insteek, zodat we in goed overleg kunnen vaststellen wat op welk moment in het beste belang van patiënt en naasten is.

Ook dit jaar hebben we preventief coronamaatregelen in acht genomen, zoals het dragen van een chirurgisch masker en het houden van 1,5 meter afstand. Naasten en bezoekers waren welkom, met afspraken over het aantal mensen op de kamers. We hebben de informatievoorziening voortgezet via onze corona overleggen, het coronabulletin en de website. Augustus 2021 werden we getroffen door een nieuwe corona uitbraak, maar gegeven de testresultaten was een opnamestop niet nodig. Langzaam wilden we de activiteiten in 't Trefpunt weer uitbreiden, maar eind van het jaar volgde de tweede lockdown waardoor deze geen doorgang konden vinden. Dit leidde tevens tot de beslissing tot afzegging van alle geplande feestelijke lustrum bijeenkomsten met onze relaties. Ook in 2021 hebben we profijt gehad van onze laagdrempelige contacten met GGD Kennemerland, het Streeklab Haarlem en Amstelring in relatie tot het COVID beleid.

Informatie over patiënten

	2021	2020
Overleden	93	109
Ontslagen	6	5
Waarvan naar huis	5	4
Waarvan naar verpleeghuis	1	1
Jongste leeftijd bij opname	43	47
Oudste leeftijd bij opname	96	100
Gemiddelde leeftijd bij opname	75	74

Aanvullende zorgmogelijkheden in Bardo

Binnen Bardo kunnen patiënten naast de reguliere zorg gebruik maken van aanvullende zorg die bijdraagt aan hun welbevinden en ontspanning. Deze zorg is onderdeel van onze visie om de patiënt allerlei mogelijkheden naar keuze aan te reiken in deze levensfase. De teamleden van Bardo hebben aandacht voor de totale mens. Mensen die ongeneeslijk ziek zijn, kunnen talloze vragen hebben die samenhangen met de fysieke, spirituele, sociale en psychische dimensie. Aanvullende zorg kan daaraan bijdragen. Het gaat erom dat we helpen om de weg naar de dood toe, zo prettig mogelijk en op maat vorm te geven. Dat kan variëren van muziek aan het bed door de Bedsidesingers, het krijgen van een massage, een klankbeleving tot zingevingsgesprekken of het meedoen aan een activiteit.

De ontmoetingen en activiteiten die we gewoonlijk in het Trefpunt van Bardo organiseren voor bezoekers, patiënten en geïnteresseerden werden weer langzaam gestart maar moesten we vanwege de toename van coronabesmettingen en de daaropvolgende herhaling van de lockdown stopzetten. We handhaafden de muzikale bijeenkomsten, hand- en voetmassages en het geven van individuele rondleidingen. Bardo volgt innovatieve mogelijkheden om de aanvullende zorg uit te breiden op de voet. In 2021 introduceerden we vanuit het project 'Hart en Tech' in samenwerking met andere hospices, de TU Delft en SyncVR Medical de Virtual Reality bril. De verandering van omgeving biedt ontspanning en kan bijdragen aan minder pijn en angst. Een mooie nieuwe aanvulling in ons pakket.

Onze Ondersteuning Thuis

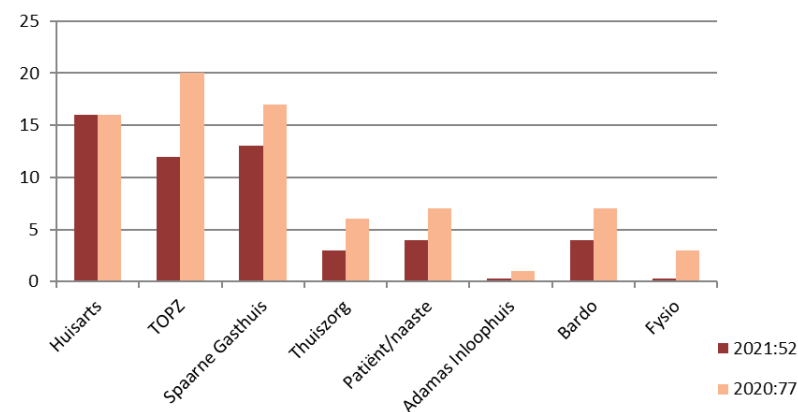
Aan wie te horen krijgt dat hij of zij niet meer kunt genezen en thuis woont, bieden de casemanagers van Bardo palliatieve zorg in de vertrouwde omgeving. Bardo heeft twee casemanagers die patiënten en hun naasten in de palliatieve fase thuis met raad en daad bijstaan. Palliatieve zorg is breder dan alleen de allerlaatste fase en kan ook over een langere periode verleend worden. In de palliatieve periode begeleiden de casemanagers waar nodig. Naast de zorg die geboden wordt door huisarts en thuiszorg kijken zij naar alles wat de kwaliteit van leven bevordert. Zij luisteren, adviseren en regelen vanuit hun deskundigheid als specialistisch verpleegkundige. Op deze manier anticiperen ze op de zorgbehoefte van de patiënt en wijzen de weg in samenspraak met huisarts en andere zorgverleners. Daarbij staat het behoud van de eigen regie van de patiënt voorop. De casemanagers zijn schakel tussen medische en verpleegkundige zorg. Als aanvulling bieden zij ook ontspanningsactiviteiten aan in 't Trefpunt van Bardo voor palliatieve patiënten en hun naasten die niet in het hospice verblijven. Alles om ervoor te zorgen dat iemand zich zo prettig mogelijk voelt en contactmogelijkheden krijgt aangereikt. Ter ondersteuning is het ook mogelijk om de vrijwilligers van Bardo in te zetten in de thuissituatie. Zij hebben de tijd, aandacht en kennis om patiënten een luisterend oor te bieden en er voor hen te zijn in het dagelijks leven. En zij kunnen de mantelzorgers ontlasten. Samenwerking tussen verschillende professionals en vrijwilligers vergroten de kans dat alle vragen van de patiënt op de dimensies gezondheid, psyche, zingeving en sociale context voldoende aandacht krijgen.

Casemanager Judith Sieval: 'Ik vind het belangrijk dat je je afvraagt hoe de patiënt zich voelt. Wat vindt diegene prettig en wat maakt voor die persoon het leven de moeite waard? Daar probeer ik op aan te sluiten.'

Bardo Ondersteuning Thuis in cijfers

52 patiënten nieuw in ondersteuning thuis

We zagen in 2021 het aantal verwijzingen via de regionale verwijzers naar patiënten in de ondersteuning thuis afnemen. Het benadrukt dat een intensieve samenwerking met de zorgaanbieders in zowel de eerste lijn als tweede lijn verbreed kan worden. Door gezamenlijk patiënten in beeld te brengen kunnen we vroegtijdig anticiperen op de zorgbehoefte van de patiënt. Via de regiowijzer palliatieve zorg (netwerk palliatieve zorg Midden- & Zuid-Kennemerland en Amstelland & Meerlanden en het Onco Care Centrum) maken we het aanbod palliatieve zorg inzichtelijk, zodat betrokkenen gemakkelijk hun weg kunnen vinden.

Nazorg

Patiënten die in Bardo overlijden ontvangen een warm en respectvol uitgeleide ritueel met familie en betrokkenen en het Bardo team. Na zes tot acht weken nodigen we de nabestaanden uit voor een nazorggesprek. In 2021 maakten 89 mensen daar gebruik van (in 2020: 98). Met onze herdenkingsbijeenkomsten staan we op ingetogen wijze stil bij de overledenen met muziek, een beschouwing en gedicht of verhaal. Aan het einde van elk jaar organiseert Bardo de Cirkel van Licht, een jaarlijks samenzijn rond de kerstperiode voor de nabestaanden van de overledenen in het afgelopen jaar. Zodat we hen die overleden zijn gedenken en de nabestaanden verwarmen met licht. In 2021 deden we dat evenals het jaar ervoor op digitale wijze. Met een video, muziek en een lichtje maakten we de nabestaanden deelgenoot van de Cirkel van Licht onder het thema “We brengen licht, love shine a light.” Op alternatieve wijze konden nabestaanden het ontsteken van de Cirkel virtueel meebelevén, omlijst met een verhaal, gedicht en muziek.

Lichtpuntje

*Je bent en blijft
mijn lichtpuntje
ver weg
en toch dichtbij
Want iets van jou
leeft fonkelend
voor altijd
voort in mij*

Kwaliteit en waardering

PREZO keurmerk

In 2020 werd het PREZO keurmerk opnieuw toegekend, het bewijs dat Bardo verantwoorde en kwalitatief hoogstaande zorg biedt aan haar patiënten. Het keurmerk is voorwaarde om lid te kunnen zijn van de Associatie Hospicezorg Nederland (AHZN) waarin Simone Koops-Ouwerkerk als bestuurslid zitting heeft. In 2021 is verder gewerkt aan het kwaliteitshandboek 'Bij Bardo'. Processen en documenten werden geactualiseerd of vernieuwd vanuit het patiëntenperspectief, medewerkersperspectief en het organisatieperspectief. Immers, kwaliteit is nooit af!

Vinger aan de pols

In 2021 gaven we 6 maal het kwaliteitsbulletin Vinger aan de pols uit. Het interne bulletin waarin we alle collega's informeren over de bewegingen op het gebied van kwaliteit. Er werd gewerkt met de leercirkels hygiëne en medicatie er er zijn per kwartaal interne audits uitgevoerd. Daarmee toetsen we in hoeverre we aan de medicatieveiligheid voldoen en we de hygiëneregels in acht nemen. Dat leidde onder andere tot de aanschaf van een nieuwe medicatiekoelkast en aangescherpte afspraken met de apotheek SAHZ.

Meldingen van incidenten als vliegwieltje voor verbetering

We houden nauwkeurig de meldingen van incidenten van cliënten (MIC) bij. Zij geven ons inzicht hoe we incidenten kunnen voorkomen en mogelijke risico's voor patiënten kunnen verkleinen of wegnemen. De nadere analyse van meldingen vindt plaats in de MIC-commissie waarin een verpleegkundige, een arts, de leidinggevende zorg en de adviseur beleid en kwaliteit zitting hebben.

Meldingen cliënten	2021 - 69	2020 - 83
valincidenten	30	21
medicatievragen	35	57
hulpmiddelenvraag	2	1
anders	2	4

Bij vergroot risico op vallen, wordt dit expliciet besproken in het Multi Disciplinair Overleg (MDO). De meeste meldingen betreffen medicatie. Dat betreft het voorschrijven, het leveren en de opslag en registratie van medicatie. Verbeterpunten zijn besproken in de leercirkel medicatie en in de onderlinge afspraken met de apotheek doorgevoerd.

PDCA

Elk jaar start Bardo met een jaarplan dat richting geeft aan de voorgenomen activiteiten en doelen. Op basis van dit plan maken alle disciplines via de methodiek van Plan-Do-Check en Act een kwartaalrapportage waarin we vaststellen hoever we zijn met de realisatie van onze ambities en waar meer actie is vereist. Het houden van nazorggesprekken met patiënten die in zorg zijn geweest van de ondersteuning thuis is inmiddels ingevoerd, evenals de toevoeging daarvan op de zorgkaart Nederland.

Waardering van patiënten en naasten

Patiënten en nabestaanden kunnen hun waardering over de dienstverlening van Bardo uitspreken via www.zorgkaartnederland.nl. Daar kunnen zij aangeven zij aan hoe zij de zorg en ondersteuning hebben ervaren. De waardering voor de zorg kwam in 2021 gemiddeld uit op een 9,7 evenals in 2020.

Daarnaast benaderen we naasten actief met een enquête via **Qualiview** Hospicezorg, die zij geanonimiseerd kunnen invullen op drie domeinen: de zorg tijdens het verblijf, het overlijden en de communicatie. Dat leidde tot een gemiddelde score van 9,3. In 2020 waardeerde men ons met een 9,1.

Deze uitkomsten tonen dat onze zorg en dienstverlening constant hoog gewaardeerd worden. In ons werk staat het leven centraal. De dood is onlosmakelijk met het leven verbonden. Het hele Bardo team vindt het belangrijk om mensen die niet meer beter kunnen worden de best mogelijke zorg te geven. Onze palliatieve zorg zien we als maatwerk en stemmen we af op de wensen van de patiënt. Daarmee helpen we patiënten en hun naasten de laatste fase van hun leven met een maximale kwaliteit door te brengen. Veiligheid, warmte en vertrouwen vormen de basis voor alles wat we doen.

Een greep uit de onderstaande citaten van nabestaanden die de enquête van Qualiview invulden, toont hoe zij dat hebben ervaren.

“Wij werden met respect behandeld De zorgverleners waren erg vriendelijk en gaven goede zorg.”

“Eigenlijk klopte alles: de professionele begeleiding, de flexibiliteit, de compleet andere omgeving dan het ziekenhuis.”

“Ik zou graag meer geven dan een 10. De medewerkers van Bardo hebben ongelooflijk veel betekend voor ons.”

Buiten de registraties via Zorgkaart Nederland en Qualiview, verzamelen we in ons Au en Wauw schrift uitspraken van patiënten en naasten zoals:

“Wat heeft Bardo ons mooi en liefdevol ondersteund. Met het geduld om alles uit te leggen, met de bereidheid alles te doen wat mogelijk is en met een hele mooie toewijding hebben jullie het ondragelijke, dragelijk gemaakt”.

Bardo in de samenleving: leren, delen, verbinden en stimuleren

Bardo heeft een schat aan kennis, kunde en ervaring in de palliatieve zorg en deelt dit door voorlichting en educatie. Elke dag leren we weer van onze patiënten en naasten. Wij zien onze patiënten als onze grootste leermeesters die ons inspireren. Die ervaringen geven we door in het Leerhuis aan teamleden, zorgverleners en andere geïnteresseerden.

Het Leerhuis wil bekend staan om haar expertise in de palliatieve zorg. Het jubileumjaar grepen we aan om Bardo en palliatieve zorg breed onder de aandacht te brengen. We brachten een ode aan 20 jaar palliatieve zorg met de uitgave van de bundel van Christiaan Rhodius *Omdat we leven. Met zicht op het einde*. Een bijzondere uitgave die gerealiseerd werd met de ondersteuning van de Stichting Vrienden van Hospice Bardo. In samenwerking met uitgeverij Lucht zag de publicatie het licht op 23 november 2021. Het boek riep mooie dialogen op in de landelijke en regionale pers. Op social media zagen we het bereik van onze berichten vooral op LinkedIn toenemen, het aantal bezoekers dat kennisnam van onze berichten steeg explosief. Met als effect een stijging van het aantal volgers op onze social mediakanalen. Er volgden tal van recensies in de vakmedia en algemene pers die het boek en Bardo mede op de kaart zetten.

Door ontmoeting en verbinding in het Leerhuis vergroot Bardo de kwaliteit en toegankelijkheid van palliatieve zorg; lokaal, regionaal en daar waar mogelijk ook landelijk. Langs de vier bladen van het. 'Klaverblad': interne educatie, externe educatie, voorlichting en maatschappelijke bijdragen ontwikkelen en delen we tal van initiatieven en activiteiten. Palliatieve zorg gaat niet over de dood, maar over het leven. Dat kunnen we niet genoeg uitdragen en doen dat op verschillende wijzen langs de pijlers van ons Klaverblad. Een greep uit de activiteiten die we in 2021 ondernamen.

Bardo leert: *Ontwikkelen van vakkennis en -kunde- interne educatie*

Door middel van interne educatie vergroot Bardo vakkennis en -kunde. In intervisiesessies, casuïstiekbesprekingen en themabijeenkomsten delen we de laatste inzichten en bespreken wat dat betekent voor Bardo.

Bardo deelt: *Delen van vakkennis en -kunde - externe educatie*

Bardo verrijkt de kennis van professionals in de palliatieve zorg door elkaar regelmatig te ontmoeten en het gesprek over leven en dood aangaan.

Bardo verbindt: *Inspiratie en verdieping -(publieks)voorlichting*

Bardo gelooft dat onderwerpen rond leven en dood onderdeel zijn van ons dagelijks bestaan en ons allen aangaan. We delen informatie over palliatieve zorg en maken bespreekbaar.

Bardo stimuleert: *Maatschappelijk bijdragen aan palliatieve zorg*

We nemen deel platforms palliatieve zorg, dragen actief bij aan (landelijk) onderzoek en wetenschappelijke publicaties, gezamenlijk en op eigen titel.

Bardo leert

De patiënt als leermeester

In 2021 organiseerden we op 9 september een teamdag voor de beroepskrachten en vrijwilligers. We gingen met elkaar in gesprek rond het thema “De patiënt als leermeester, geleid door Christiaan Rhodius en Bert Buizert (*Stichting Stem, Sterven op je eigen manier*).

We deelden inzichten, brachten vragen in kaart en wisselden ervaringen uit. “Samen de dood in de ogen kijken is een cruciaal onderdeel van goede zorg. Moeilijke thema’s bespreekbaar maken is een uiting van betrokken zijn bij de ander.” Christiaan Rhodius in Pallium, juni 2021.

Bardo deelt

Doodnormaal en levensecht

De dood is eigenlijk heel normaal. En levensecht. Volgens Seneca gaat de mens niet dood omdat hij ziek is, maar omdat hij leeft. “Denk jij wel eens na over de dood? Dan ben je niet alleen: in alle culturen en levensbeschouwingen zijn verhalen, visies en rituelen rond de dood ontstaan die onze kijk op de dood tot op de dag van vandaag bepalen.” Dat vroegen we in een masterclass van 5 bijeenkomsten aan VWO studenten. De dood is terug te vinden in *popular culture*, zoals in songteksten en films. In de collegereeks verkenden we wat onze eigen beleving bij de dood is, hoe we de dood van anderen ervaren en gingen we op zoek naar de visie(s) op de dood in de maatschappij. Door te luisteren naar songteksten en het bekijken van een bioscoopfilm. We hielden moreel beraad over hoe het leven kan en mag eindigen. Want als we de dood negeren doen we het leven tekort.

Deze masterclass werd verzorgd door Gertie Blaauwendraad (*Docent bij de Master Spiritual Care VU Amsterdam*), Christiaan Rhodius (*Arts Palliatieve Geneeskunde bij Hospice Bardo*) en Jan Berkvens (*Geestelijk Verzorger bij Hospice Bardo*).

“Als opleider van spiritual caregivers richt ik mij op academische en reflectieve ontwikkeling van studenten, zodat ze als waarden bewuste professionals aan het werk kunnen na hun opleiding.” Gertie Blaauwendraad).

Bardo verbindt

Woorden van Bardo

Blogs

Specialist ouderengeneeskunde Christiaan Rhodius schrijft sinds 2016 het blog 'Woorden van Bardo'. Blogs die gaan over gesprekken met patiënten en intense onderwerpen. In 2021 publiceerde hij de blogs 'Omlijsting' en 'De hand'. Het twintigjarig bestaan van Bardo vormde aanleiding een speciale ode te brengen aan 20 jaar palliatieve zorg met een boek dat de verbondenheid tussen leven en dood op inspirerende wijze belicht. Daarin kregen de eerder geschreven blogs een prominente rol.

Boek Omdat we leven. Met zicht op het einde.

Palliatieve zorg draait maar om één ding: zorgen voor het leven als de dood (op termijn) onvermijdelijk is. Aangezien ieder mens, elk leven anders is, kent palliatieve zorg veel verschillende vormen en nuances. *Omdat we leven. Met zicht op het einde.* bundelt eenentwintig blogs van Rhodius voor elk jaar dat Bardo oud is en nog één dat de toekomstige jaren symboliseert.

De blogs zijn ingedeeld volgens een zestal thema's: Bardo, Stilte, Sterrenstof, Ambacht, Ruimte en Leven. Een verzameling over zijn ervaringen als arts in het hospice en Spaarne Gasthuis. Over de ontmoetingen die hij had, de gesprekken die hij voerde. Stiltes die mochten vallen, angst die werd geuit en zorg die kon verlichten.

Reflecties

Op elke blog volgt een reflectie door professionals, vrijwilligers of nabestaanden. Zij delen hun gedachten over leven en dood en de aspecten van de palliatieve zorg die hen raken. En tonen daarmee de veelzijdigheid van palliatieve zorg.

De gelaagdheid van leven en dood wordt voor de lezer ook op andere manieren voelbaar via QR-codes die leiden naar audiofragmenten en beeldmateriaal. Zo verkrijgt palliatieve zorg volop kleur en vormt deze bundel een ode: omdat we leven met zicht op het einde.

Recensies

Het boek riep tal van reacties op. In krantenpublicaties maar ook in recensies die eind 2021 en begin 2022 verschenen.

"Het boekje gaat om woorden, om de taal van het sterven en de taal van de liefde. Met de woorden van de mensen die hebben bijgedragen aan het boek gaat het erom palliatieve zorg niet zozeer te zien als stervensbegeleiding maar als levensbegeleiding, een intensivering van het laatste restje leven. En om palliatieve zorg ook niet te zien als eenrichtingsverkeer van professional naar patiënt, maar eerder een intiem delen van ervaringen. Een boekje om stil van te worden."

Els Smits, boekrecensent Landelijk Expertisecentrum Sterven.

Symposium Het verhaal van leven en podcast

Op 10 december 2021 stond het symposium 'Het verhaal van leven' in de Meerse op het programma om met elkaar het 20-jarig bestaan van Bardo te vieren en iedereen aan te sporen onderdeel te worden van het verhaal.

Een symposium met onder andere een interview met Tim Overdiek, een muzikaal intermezzo van een patiënt en de officiële presentatie van het boek Omdat we leven - met zicht op het einde. Het verhaal zou verdieping krijgen door verbeeldende vertolking van Theater Boven Water.

Lang hadden we goede hoop op een persoonlijke ontmoeting met de genodigden op het symposium. Maar gegeven de laatste coronamaatregelen moesten we het symposium alsnog annuleren. We bedachten een alternatief voor de doorgang van het symposium. De podcast 'Het verhaal van leven' leverde een onvergetelijke ontmoeting op waarin we de elementen van ons symposium een andere vorm gaven. Met een kaars, het voorlezen van de blog 'Tatoeages' door Linda Janssen, nabestaande. En het mooie gesprek dat volgde met Tim Overdiek en Suzanne Leclair dat de uitgave van het boek luister bijzet. Deze podcast maakt bespreekbaar wat regelmatig zonder woorden blijft. In de ontmoeting met anderen komt verbinding tot stand rondom de dood en het leven.

De podcast bleef niet onopgemerkt en werd geplaatst op diverse kanalen "Palliatieve zorg mag niet ontbreken op een podcastapp over zorg. Mooi dat "het verhaal van leven" - podcast van Hospice Bardo - onderdeel is van podcast platform van MedischeScholing. Op inspirerende luisterervaringen." - Christiaan Rhodius.

Podcasts als ontmoetingsplaats

Naast onze eigen podcasts werkten we ook mee aan podcasts van anderen. Zoals aan de serie van De Balanskliniek waarin Bram Bakker in gesprek ging met Christiaan. Onder de titel 'Werken in het hospice, waar het leven centraal staat' bespraken zij hoe het werken met mensen in de laatste fase het leven kleur geeft, maar ook hoe je daarin als arts je persoonlijke balans bewaakt.

'In Bardo leven we,' zegt Linda direct bij onze eerste kennismaking. 'Andere zorgen, dingen die ik thuis moest doen, zijn ons hier uit handen genomen.' Ze zit aan het hoofdeinde en kijkt me indringend aan. Ik zit aan het voeteneinde en zie het bedrukte gezicht van haar broer Mark. Hij is iets ouder dan ik en ligt in bed. Zijn wilde hardos doet me denken aan Mick Jagger. Tatoeages op zijn armen; Buddha links en een vrouwenfiguur met zwaard over de gehele lengte van zijn rechter onderarm. 'Ben blij dat de dood er is', gooit Mark direct in de groep. 'Stel je voor dat je pijn hebt die maar aanhoudt, dan is er tenminste een einde.' Hij ziet mijn verbaasde blik. 'Ik meen het hoor,' zegt hij breed lachend. 'Klinkt misschien

wat gek, hé? Heb trouwens helemaal geen pijn hoor.' Zijn ogen twinkelen. 'Bedoel het gewoon als voorbeeld.' Er valt een stilte. 'Heb wel een bolle buik. Er rommelt van alles, maar er komt niets.' De twinkeling in zijn ogen is weer verdwenen. 'Wat gaan we daar aan doen?' We spreken over mogelijkheden en trekken een plan. En direct ook twee alternatieve plannen voor het geval dat ons eerste plan niet brengt wat we beogen.

'En wat als dat allemaal niet lukt?'

'Dat zien we dan wel. Eerst zijn wij aan zet,' zeg ik.

'Goed punt. Fijn gesprek zo.' Hij oogt inmiddels ontspannen.

'Wat maakt het nou zo'n fijn gesprek?'

'Het voelt als samen,' zegt Mark.

'Een ontmoeting,' vult Linda aan. 'En dan bedoel ik "ontmoeting", met een streepje ertussen, "ont-moeten".

'Niets moeten en toch wel keuzes hebben.'

'En voor nu hebben we onze keuze gemaakt en gaan kijken hoe dat uitpakt,' rond ik af.

'Begrijp van de verpleegkundige dat de nefrodrain verstopt is,' zeg ik als ik een paar dagen later weer aan zijn bed zit.*

'Gaat 't goed met de stoelgang en nu dit weer.' Hij schudt zijn hoofd.

Eerder gaf de verstopte drain ook koorts en ging hij ervoor naar het ziekenhuis.

'En nu?' wil Mark weten.

Weer lopen we scenario's langs.

'Zie het niet meer zitten om naar het ziekenhuis te gaan. Ben er te zwak voor.'

Niet veel later zijn een verpleegkundige en ik in de weer met een spuit om de verstopping te verhelpen.

Marks gezicht staat gespannen.

'Wat ik me nog afvraag?' zeg ik in een poging om af te leiden, 'Wie staat er op je rechterarm getatoeëerd?'

'Heeft te maken met Ninjutsu, een oosterse vechtsport die ik beoefende,' licht Mark toe.

'En die twee woorden die onder Buddha staan?' vraag ik verder terwijl de drain onverminderd verstopt is ondanks onze goede intenties.

'"Amor fati"'

'Dat zegt me niets.' Ik doe ondertussen een laatste poging de verstopping te verhelpen.

'Omarm het lot,' zegt Mark. We kijken elkaar aan... Ik druk nogmaals op de spuit, nog steeds geen beweging. 'Ja, ja,' roept Mark opeens uit. Hij voelt het eerder dan dat ik het zie, maar opeens zit er urine in de slang. De verstopping is verholpen. Tranen van ontlading biggelen over zijn wangen.

* Een drain is een slangetje dat ingebracht wordt om vocht af te laten lopen. Bij een nefrodrain wordt het slangetje in de nier geplaatst zodat er urine af kan lopen. Dit wordt gedaan als de afvoer van urine van de nier naar de blaas afgesloten is.

november 2019

Documentaires

Voor de documentaireserie 'Nog één week' van de VPRO (NPO Zapp) werkte Bardo mee aan de aflevering 'Olivier'. Een serie over kinderen tussen de 11 en 13 jaar die zich voorbereiden op een spannende gebeurtenis die staat te gebeuren in hun leven. Het is een verandering die voor even hun leven op z'n kop zet. In deze aflevering is de oma van Olivier (11) erg ziek en zal binnenkort overlijden. Om haar nooit te vergeten maakt Olivier samen met zijn oma een schilderij in Bardo waar hij altijd naar kan kijken als ze er niet meer is:
<https://www.zapp.nl/programmas/zapp-echt-gebeurd-nog-een-week/nieuws/27885-nog-een-week-olivier>

Bardo stimuleert

In gesprek met de burger

Amsterdam UMC leidt vanaf 2020 het onderzoeksproject 'In gesprek met de burger.' Het project draagt bij aan publieksbewustwording over het bestaan van en de (on) mogelijkheden van palliatieve zorg en behandeling in de laatste fase van het leven. Bardo en Adamas Inloophuis geven het project invulling in de regio Noord-Holland en Flevoland. Vanaf 1 november 2021 nodigden zij burgers uit om met elkaar van gedachten te wisselen over een belangrijke vraag: "Weet jij wat je wilt wanneer de laatste levensfase aanbreekt?" Om met elkaar daarover een goed gesprek te voeren, is informatie nodig. Bardo en Adamas Inloophuis organiseren op hun locaties 7 bijeenkomsten in 2021 en 2022 waarin zij met burgers in gesprek gaan. Om een indruk te krijgen van hoe die bijeenkomsten eruit zien, namen we een audiofragment op waarin dat wordt toegelicht: <https://tinyurl.com/3r9npzjd>

Wetenschappelijke publicaties

Met Anne-Floor Dijkhoorn, onderzoeker bij het Integraal kankercentrum Nederland), schreef Christiaan Rhodius mee aan deel 3 van het 'Handboek psychiatrie in de laatste levensfase' onder redactie van Radboud Marijnissen, Kenneth Chambaere en Richard Oude Voshaar. Het handboek zal in 2022 bij Boom verschijnen en helpt zorgverleners in de ggz de laatste levensfase zo optimaal mogelijk in te richten.

Communicatie en pr

Bardo in het nieuws

De activiteiten van Bardo brachten we onder de aandacht van de lokale en landelijke pers via diverse kanalen (dagbladen, magazines en websites). Dat leidde tot 20 publicaties (2021:11) met ruime aandacht voor de uitgave van de bundel *Omdat we leven. Met zicht op het einde*. Het Haarlems Dagblad plaatste een groot interview van Jacco van Oostveen met Rhodius onder de kop: 'Ode aan de palliatieve zorg. De laatste levensfase is soms de mooiste' met doorplaatsingen in alle dagbladen in de hele regio. Daarnaast voerden we een pleidooi voor de patiënt als leermeester met het artikel 'Aan de hand van de patiënt' in het tijdschrift Pallium. Of gaan in op de waarde van palliatieve zorg in het artikel 'Palliatieve zorg gaat niet over dood maar over leven' op het platform DOQ.nl, waar zorgprofessionals aan het woord komen over praktijkervaringen en visie op hun vakgebied. Onze donateurs ondersteunden Bardo volop in het afgelopen jaar en dat zagen we terug in het regionale nieuws. We realiseerden een boombankje in onze binnentuin dankzij de donatie van Meerwinkel. De sponsoractie van Tennisvereniging De Kikkers maakte de aanschaf van slaapbanken voor naasten in het hospice mogelijk.

INTERVIEW Een ode aan palliatieve zorg

Laatste levensfase is soms de mooiste

De dood. Het is een onderwerp waar we niet makkelijk over praten. Het is in feite nog steeds een taboe, zegt Christiaan Rhodius. De Amsterdammer, als specialist ouderengeneeskunde verbonden aan Hospice Bardo in Hoofddorp, wil met zijn boek 'Omdat we leven, met zicht op het einde' het gesprek over het onvermijdelijke einde op gang helpen.

Simone Koops-Ouwerkerk benadrukte aan het eind van het jaar in het interview met de Ondernemersvereniging Haarlemmermeer Zuid 'de grote betrokkenheid van vrijwilligers, ondernemers en particulieren'. De verbondenheid met vrienden, donateurs en ondernemers is groot. Via de diverse mediakanalen was Bardo geheel 2021 zichtbaar voor zowel professionals als het brede publiek.

Voorlichting

Bardo informeert bezoekers en andere geïnteresseerden voortdurend over de actualiteit. Via de website kan iedereen kennisnemen het laatste nieuws en de activiteiten die we ondernemen. We startten het project 'nieuwe website'; de huidige website dateert uit 2014 en is aan vervanging toe. Met extern bureau Brightness zochten we naar een nieuwe, bezoekersvriendelijke vormgeving.

Teksten en beelden worden geactualiseerd. De te verwachten lancering van de nieuwe site is medio 2022. Daarnaast benaderen we driemaal per jaar de abonnees van onze nieuwsbrief digitaal en met print met onze nieuwsbrieven rond een thema. In 2021 waren dat: 'De mogelijkheid van veranderen. Palliatieve zorg maakt mogelijk', de speciale jubileumuitgave 'Bardo 20 jaar! Leve het ambacht' en 'Samen vieren. Op het leven'. Op onze social media brachten we digitaal kleur op de wangen naar onze volgers met een stroom aan berichten op Facebook (56), Twitter (13) LinkedIn (26) en Youtube (5). De inhoud van de berichten prikkelden met name op LinkedIn de conversatie. Het leverde ons een stijging op van het aantal volgers met 160 op het Bardo LinkedIn kanaal, nog los van het verkeer op de individuele LinkedIn kanalen die zijn ingezet, met name die van de arts en directeur-bestuurder.

Cijfers Leerhuis

3

activiteiten
Bardo Leert

14

activiteiten
Bardo deelt

17

activiteiten
Bardo verbindt

8

activiteiten
Bardo stimuleert

Het Bardo team

Bardo heeft een enorm bevlogen team dat in 2021 bestond uit gemiddeld 21,5 fte beroepskrachten. Dat zijn 31 medewerkers. Het ziekteverzuim bedroeg in 2021 11% (in 2020: 6,35%). De stijging werd met name veroorzaakt door COVID-19 en enkele langdurig zieken. Het verpleegkundig team biedt deskundige zorg op basis van de wensen, waarden en behoeften van de patiënten en naasten. Zij doen dit in nauwe samenwerking met het behandelteam bestaande uit arts, verpleegkundige specialist en geestelijk verzorger. De niet-medische medewerkers coördineren de dagelijkse gang van zaken in Bardo van facilitaire zaken, inzet en opleiding vrijwilligers, afstemming met de verpleging, beleid en kwaliteit, de (financiële) administratie en communicatie. We vinden het belangrijk dat de medewerkers op alle niveaus samenwerken ten behoeve van de patiënten en naasten en gezamenlijk de missie en het verhaal van Bardo uitdragen.

Dat vond in 2021 zeker plaats. Rondom het jubileum werden de handen ineengeslagen om het hele jaar zichtbaar te zijn in de buitenwereld. Samen met de vrijwilligers werd een muzikaal evenement op touw gezet, bijeenkomsten georganiseerd voor onze donateurs, vrienden en ondernemers en het symposium voor professionals ingericht. Ondanks dat de evenementen geen fysieke doorgang konden vinden, realiseerden we gezamenlijk meer dan 1000 contactmomenten met onze relaties: digitaal en met een persoonlijk schrijven. Momenten die in 2022 alsnog een vervolg zullen krijgen.

Ook in 2021 bood Bardo stagemogelijkheden voor diverse collega's in opleiding, nl artsen, verzorgenden, verpleegkundigen en geestelijk verzorgers. Dit past bij uitstek in de doelstelling van Bardo als lerende organisatie, waarbij we onze kennis en kunde breder verspreiden.

Bardo beschikte in 2021 gemiddeld over 144 vrijwilligers (2020: 148). Vrijwilligers worden bij de directe en indirecte zorg rondom patiënten ingezet in verschillende rollen als zorg-, gast- of kookvrijwilliger en bieden aanvullende bijdragen als bijvoorbeeld tuin- klus- of bloemenvrijwilliger.

Tevens bieden vrijwilligers een belangrijke bijdrage in de ondersteuning thuis. Ook in dit jaar met COVID-beperkingen hebben vrijwilligers met 19 inzetten kunnen bijdragen in de thuissituatie. Aanvragen kwamen van wijkteams, huisartsen, casemanagers Bardo en 2 aanvragen voor inzetten bij intramurale zorg. 16 aanvragen hebben niet tot inzet geleid door opname in het hospice of snelle verslechtering waardoor inzet toch niet nodig was.

Na een voorbereidende periode van 2 jaar is in november de Vrijwilligersraad geïnstalleerd. 6 vrijwilligers hebben hier zitting in. De wezenlijke rol van vrijwilligers in de organisatie wordt hiermee bekrachtigd door hun actieve adviserende betrokkenheid.

Sinds de 2e helft van 2021 bieden de Bardo Bedside Singers d.m.v. acapella meerstemmige zang rondom het bed, rust en afleiding voor patiënten in zowel het Hospice als in de thuissituatie.

Door spontane aanmeldingen en werving vooral via Haarlemmermeer voor Elkaar hebben we ook in 2021 introductiecursussen kunnen geven: voor gastvrijwilligers (2x) en voor zorgvrijwilligers (2 x). Daarnaast is er één algemene introductiecursus gegeven. In totaal zijn in verschillende rollen 23 vrijwilligers gestart en 24 gestopt.

Bardo investeert voortdurend in het samen leren. Daarom organiseren we jaarlijks teamdagen die verbinden en waarmee we in beweging blijven. We organiseerden in 2021 4 teamdagen.

Op 3 maart en 19 mei teambijeenkomsten voor de verpleegkundigen met als thema 'klinisch redeneren' en 'zorgplannen schrijven'. Op 9 september de gezamenlijke teamdag van verpleegkundigen en vrijwilligers bij de Pioneers in Hoofddorp met als thema: 'De patiënt als leermeester' en op 19 november een sessie met de verpleegkundigen waar de nieuwe leidinggevende zorg Selwyn van Aerde werd voorgesteld en Simone Koops-Ouwerkerk de visie op 2022 toelichtte. Als vijfde teamdag stond het personeelsfeest ter ere van ons 20-jarig bestaan op 10 december gepland die vanwege COVID 2019 is verplaatst naar 2022.

2021 was geen makkelijk jaar voor het Bardoteam: de gevolgen van COVID-19 die al in 2020 speelden trokken een wissel op de vitaliteit. Ook waren er wijzigingen in het team, door vertrek naar elders en pensioen, en kostte het gezien de krapte op de arbeidsmarkt meer moeite om nieuwe collega's te vinden. Toch is dit gelukt: in de loop van het najaar startten er nieuwe professionals waardoor begin 2022 het team weer compleet is. Waardering is op zijn plaats voor de tomeloze inzet van het team om roosters rond te krijgen en de zorg te continueren.

Bardo en haar samenwerkingspartners

Landelijke en regionale palliatieve netwerken

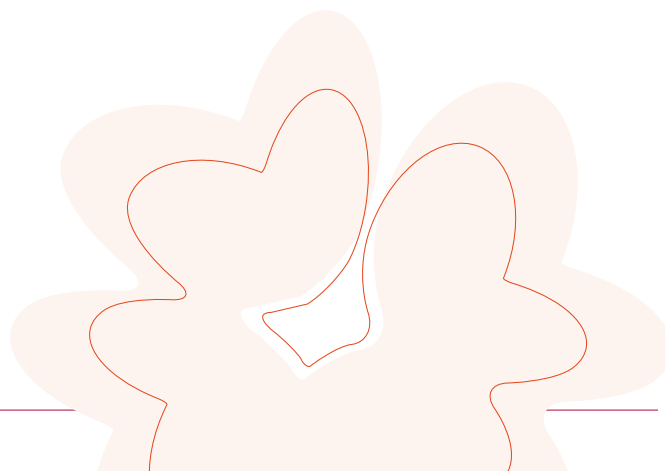
Bardo maakt deel uit van tal van netwerken die zich inzetten voor de ontwikkeling en positionering van palliatieve zorg. Simone Koops- Ouwerkerk is bestuurslid van de landelijke Associatie Hospicezorg Nederland. In die hoedanigheid behartigde zij in 2021 de belangen van de AHZN leden binnen het speelveld van een eenduidige en passende financiering waarmee de palliatieve zorg toekomstbestendig kan worden. Een belangrijk thema in 2021 was de deelname door de AHZN aan het landelijk onderzoek HOspicezorg die Passend is en de Eigen wens van mensen in de palliatieve terminale fase VOLgt (HOPEVOL) naar de stand van zaken in Nederlandse hospices op basis waarvan adviezen worden opgesteld voor een toekomstbestendige hospicezorg. Het onderzoek zal in het voorjaar van 2022 gepubliceerd worden: <https://ahzn.nl/>

Op regionaal niveau is de directeur-bestuurder lid van het regionale Netwerk Palliatieve Zorg Midden- en Zuid-Kennemerland/Amstelland en Meerlanden. <https://palliaweb.nl/netwerk-noordhollandzuid>. Een nieuw regionaal convenant werd begin 2021 bekrachtigd door alle netwerkpartners. Ook werd in 2021 met alle betrokken partijen gewerkt aan een Regionaal Transmurale Afspraak (RTA) die de samenwerking rond de patiënt beoogd te verbeteren. Implementatie volgt in 2022.

In 2020 is de stichting Questio- In gesprek over uw leven opgericht die ten doel heeft het bieden van professionele eerstelijns geestelijke verzorging aan de inwoners van Midden- en Zuid-Kennemerland en Amstelland en Meerlanden. Door middel van een landelijke subsidie worden individuele consulten door geestelijk verzorgers gerealiseerd alsmede deskundigheidsbevordering bij geestelijk verzorgers.

In 2021 hebben het Centrum voor Levensvragen Noord Holland, het Centrum voor Levensvragen Gooi&Vechtstreek en Questio hun werkzaamheden gebundeld en gaan zij per 2022 verder als 'Questio - Centrum voor Levensvragen'. Simone Koops-Ouwerkerk is lid van het bestuur van Questio: <https://www.stichtingquestio.nl/>

Ook in 2021 werkte Bardo constructief samen met de Stichting Amstelring. Bardo betreft van Amstelring diverse ondersteunende diensten en maakt samen met Amstelring de jaarlijkse afspraken met zorgverzekeraars.

Bardo participeerde in of onderhield contacten met de volgende landelijke en regionale organisaties

IKNL consultteam regio Noord-Holland & Flevoland

PaTz Hoofddorp en Badhoevedorp

PAZORI (Palliatieve ZOrg Richtlijnen) Platform

O2PZ (Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg)

VPTZ (Vrijwillige Palliatieve Zorg Nederland)

Associatie Hospicezorg Nederland (AHzN)

Netwerk Palliatieve Zorg Amstelland en Meerlanden en Midden- en Zuid-Kennemerland

Gemeente Haarlemmermeer

Zorggroep Haarlemmermeer

Streeklab Kennemerland

SAHZ

Regionale VVT aanbieders

Stichting Amstelring

Steun aan Bardo door Stichting Vrienden van hospice Bardo

Vanaf het eerste uur van hospice Bardo draagt de Stichting Vrienden van hospice Bardo (SVHB) met (geld)middelen en andere voorzieningen bij aan instandhouding van de hospicevoorziening, voorlichting & educatie doeleinden en de verdere ontwikkeling van de ondersteuning en begeleiding van ongeneeslijk zieke mensen in de thuissituatie. Mede dankzij deze ondersteuning konden we in 2021 de jubileumuitgave Omdat we leven. Met zicht op het einde realiseren. De stichting creëert en houdt fondsen aan die ter beschikking zijn voor de verwezenlijking van haar doelstelling op korte en langere termijn. De stichting is door het CBF erkend als goed doel.

Per 31 december 2021 telt de SVHB 427 particuliere vrienden ((in 2020:432). Behalve particuliere vrienden heeft Hospice Bardo talloze zakelijke vrienden: ondernemers en bedrijven, en ondernemersverenigingen die het werk van Bardo waarderen. Zij staan ons bij met leveranties of werkzaamheden tegen lagere of geen kosten, schenkingen in natura of financiële middelen. Ook in dit verslagjaar ontvingen we diverse giften en donaties van ondernemers, organisaties en particulieren, financieel en in natura. Deze gelden zijn bestemd voor verbetering van interieur, tuin en bedrijfsmiddelen, voor een aanvulling van de eigen bijdragen voor patiënten met een beperkte financiële draagkracht, voor de activiteiten van het jubileumjaar en voor een teamdag voor beroepskrachten en vrijwilligers. Dank aan eenieder dit Bardo dit jaar ondersteunde met giften.

Deze heerlijke moorkoppen ontvangen wij elk jaar in natura van Multisupplies en Müller banketbakkerij.

Bestuur en toezicht

Dagelijks bestuur

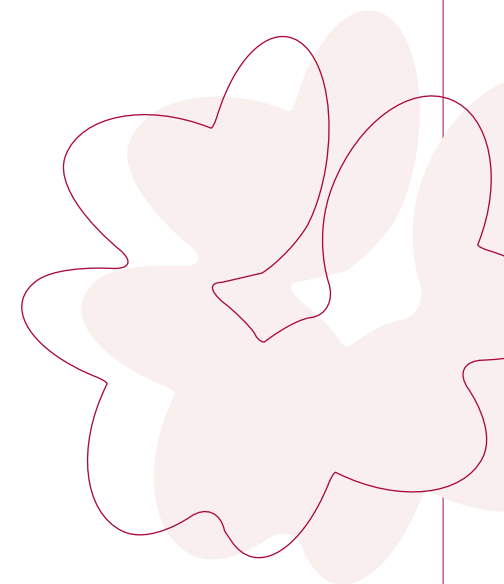
Stichting Bardo wordt vertegenwoordigd door een directeur-bestuurder. Simone Koops- Ouwerkerk is werkzaam in die functie sinds 1 september 2019 en is voor onbepaalde tijd benoemd door de Raad van Toezicht. Zij is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur en de activiteiten van de stichting.

Nevenfuncties mevrouw mr. S.J Koops-Ouwerkerk

- Bestuurslid Associatie Hospicezorg Nederland
- Bestuurslid Netwerk Palliatieve Zorg Midden- en Zuid Kennemerland/ Amstelland en Meerlanden
- Bestuurslid Stichting Questio, centrum voor levensvragen
- Bestuurslid Stichting Pier de Boer, fonds gehandicaptenzorg, Amsterdam
- Lid Raad van Toezicht Stichting Agora, primair bijzonder onderwijs, Zaandam
- Lid Raad van Toezicht Stichting Hilverzorg, VVT, Hilversum

Toezicht

De Raad van Toezicht keurt op voorstel van de directeur-bestuurder de begroting en de jaarrekening goed. Tevens houdt deze toezicht op het gevoerde beleid en fungeert als klankbord en werkgever voor de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar viermaal regulier vergaderd. Ook is er in het kader van COVID-19 en het jubileumjaar intensief tussentijds contact geweest om de ontwikkelingen op de voet te volgen en de directeur-bestuurder met raad en daad terzijde te staan.

Naam	Einde termijn 1	Einde termijn 2	Huidige functie	Nevenfuncties
Dhr. R. Steenbeek (Roel) - Voorzitter <i>In functie: 01/11/2014</i>	01/11/2018	01/11/2022	Zelfstandige op het gebied van toezicht, bestuur en advies	Voorzitter RvT Pro Persona Voorzitter RvC Woonzorg Nederland Lid RvC Staedion Voorzitter bestuur Bureau Architectenregister Lid raad van advies Quatrospect
Dhr. M.F. Witte (Michiel) - Lid <i>In functie: 19/10/2015</i>	19/10/2019	19/10/2023	Zelfstandig financieel manager en eigenaar van MICHIELWITTE Financieel Management	Financieel Adviseur Jeugddoorloopt Ministerie van VWS Financial Manager Stichting Dutch institute for Clinical Auditing Financieel Adviseur Stichting Sociale Banken Nederland
Dhr. A. Beeker (Aart) - Lid <i>In functie: 13/08/2014</i>	13/08/2018	13/08/2022	Medisch manager Oncologiecentrum Spaarnegasthuis	Hoofdredacteur Hematology News international en Oncology News International
Dhr. S.A. Hartman (Steven) - Lid <i>In functie: 13/08/2014</i>	13/08/2018	13/08/2022	Zorgondernemer, interim manager	
Mw. P.H.M. van den Broek (Pauline) - Lid <i>In functie: 24/09/2019</i>	24/09/2023	24/09/2027	Directeur-bestuurder Leidsche Rijn Julius Gezondheidscentra	lid Raad van Commissarissen van SBOH Utrecht

Blik op 2022

Met het jaarprogramma 'Bardo verankert' zetten we onze activiteiten in 2022 voort. In 2020 en 2021 hebben we de impact van de COVID-19 pandemie kunnen voelen. Het eerste kwartaal van 2022 laat zien dat we wat betreft bedbezetting (89%), personeelsbezetting (100%) en ziekteverzuim (7,1%) beter presteren. Als kleine organisatie blijft Bardo niettemin kwetsbaar. In 2022 wordt, mede op basis van het landelijk onderzoek HOPEVOL en het landelijk overleg over de financiering van de hospicezorg, meer duidelijk over de toekomst van de hospicezorg in Nederland. Bardo zal in dat kader keuzes maken die recht doen aan verdere versteviging van de positie van Bardo in het palliatieve landschap, regionaal en bovenregionaal.

Als één team zijn we trots op Bardo en de mijlpalen die we in 20 jaar samen hebben bereikt. Samen hebben we geschiedenis geschreven. Met warmte en professionaliteit zetten we onze zorg in de toekomst voort, in het hospice en in de thuissituatie. We blijven onze belangrijke zorg- en maatschappelijke positie bevestigen met tal van initiatieven voor de burgers in onze regio en actief onze kennis delen. Leve het ambacht: daar staan we met elkaar voor: ook de komende 20 jaar.

Colofon

Stichting Bardo

Burgemeester Jansoniushof 11, 2131 BM Hoofddorp

Tel. 020 333 47 00

info@hospicebardo.nl, www.hospicebardo.nl

Aan dit jaarverslag werkten mee

Fotografie: Archief Bardo, Kees van der Veer

Opmaak: Anja Schaller, Buro IK

Redactie: Simone Koops-Ouwerkerk, Inge Meilij, Christiaan Rhodius
en Majo van der Meijden

Dit jaarverslag is met grote zorg samengesteld. Voor informatie die onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaardt de redactie geen aansprakelijkheid. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de inhoud van dit jaarverslag.

Contact

Heeft u vragen over dit jaarverslag of over Bardo?

Neemt u dan contact met ons op via tel. 020 333 47 00 of info@hospicebardo.nl.

Volg Bardo op social media

Wilt u op de hoogte blijven van al het nieuws en activiteiten van Bardo? Volg u ons dan op social media. Hier plaatsen we foto's, video's, feiten, patiëntverhalen, artikelen en allerlei wetenswaardigheden rondom onze dienstverlening.

🐦 HospiceBardo 📘 HospiceBardo 🌐 Hospice Bardo

ANBI-status

Stichting Bardo heeft de wettelijke status van een Algemeen Nut Beogende instelling (ANBI-status). Dit betekent dat de stichting zich inzet voor een algemeen, maatschappelijk doel. Daarom hoeft de stichting geen belasting te betalen over ontvangen giften en nalatenschappen. Alles wat de stichting ontvangt, komt ten goede aan de zorg voor de patiënten en naasten van Bardo.

